

Dinah Jefferies

**DOCHTERS VAN
DE DORDOGNE**

Vertaling Erica van Rijsewijk

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 2021 Dinah Jefferies

Oorspronkelijke titel: *Daughters of War*

Copyright Nederlandse vertaling: © 2021 HarperCollins Holland

Vertaling: TOTA / Erica van Rijsewijk

Omslagontwerp: HarperCollins Holland

Omslagbeeld: © Stephen Mulcahey / Trevillion Images

Zetwerk: Crius Groep, Hulshout

Druk: ScandBook UAB, Lithuania, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 1992 5

ISBN 978 94 027 6293 8 (e-book)

NUR 302

Eerste druk november 2021

Derde druk februari 2026

Originele uitgave verschenen bij HarperCollins Publishers Ltd, London, Great Britain.

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.

* en ~ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met * zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Elk ongeoorloofd gebruik van deze publicatie om generatieve kunstmatige-intelligentietechnologieën (AI-technologieën) te trainen is uitdrukkelijk verboden. De exclusieve rechten van de auteur en de uitgever worden hierbij niet beperkt. HarperCollins maakt tevens gebruik van de rechten onder Artikel 4(3) van de Digital Single Market Directive 2019/79 en het uitvoeren van tekst- en datamining op deze publicatie is niet toegestaan.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaan- de personen berust op toeval.

Hoofdstuk 1

Périgord Noir, Frankrijk

Voorjaar 1944

Hélène

Was het maar vast het einde van de zomer, zodat ze de geur kon opsnuiven van zondoorstoofde dennen en sparren, en de vinken en spreeuwen tussen de takken heen en weer kon zien fladderen. Dan zou ze, terwijl ze in het afnemende licht door het dorp liep, misschien optimistischer zijn geweest, in plaats van het claustrofobische gevoel te hebben dat het leven zwaar op haar drukte en dat ze door de oeroude met mos bedekte stenen huizen werd ingesloten. En misschien zou ze dan gemakkelijker voor ogen kunnen houden dat ze allemaal maar gewone mensen waren die van onmogelijke omstandigheden het beste probeerden te maken. Gewone mensen die ernaar verlangden dat het leven weer zijn normale gang zou gaan.

Hélène hunkerde naar daglicht, wilde meer kunnen zien dan alleen wat zich vlak voor haar bevond. Ze moest in de verte kunnen kijken, in de toekomst, in haar eigen hart. Daar had ze net zoveel behoefte aan als anderen aan zuurstof. Anderzijds hield ze zichzelf voor dat ze als dit allemaal voorbij zou zijn, nog steeds een heel leven voor zich had. Waarom zou ze zich zorgen maken over het allerergste, dat misschien nooit zou gebeuren? En van de geallieerden zou toch zeker binnenkort beter nieuws komen?

Ze liet het dorp achter zich, keek op naar de indigoblauwe lucht en hoorde de vroege nachtvogels scharrelen in de bomen. Ze dacht aan haar zussen, hier in Frankrijk, en aan haar moeder in Engeland. Toen ze haar moeder een keer had gevraagd of zij net zo knap was als haar zus Élise, had die gezegd: ‘Lieverd, je hebt een leuk gezichtje. Mensen houden van leuke gezichten. Door een gezicht als het jouwe voelen ze zich niet bedreigd.’

Hélène was toen nog maar elf geweest en haar moeders opmerking had haar gekwetst. Vervolgens had ze een halfuur in de spiegel staan kijken, zonder

te weten wat ze van haar gezicht moest denken. Ze had er met een vinger in staan prikken en porren, had verschillende gezichtsuitdrukkingen uitgeprobeerd, had een pruilmondje getrokken, geglimlacht, gegrimast, en toen tegen zichzelf gezegd dat het niet uitmaakte. Maar dat was gelogen, want het had wél wat uitgemaakt. En nu? Haar gezicht was volwassen geworden. Ze was lang en sportief, had net zo'n sterk gestel als haar vader vroeger, maar ze had ook zijn steile lichtbruine haar. Melkboerenhondenhaar. Irritant, maar haar moeder had gelijk gehad: haar gelaatstrekken waren inderdaad te krachtig om mooi te worden genoemd, maar mensen waren wel gecharmeerd van haar vriendelijke hazelnootbruine ogen en warme glimlach. Zij was de meest pragmatische van de drie zussen, de oudste en de verantwoordelijkste. Was het héél oppervlakkig om ernaar te verlangen dat iemand tegen haar zou zeggen dat ze knap was?

De oorlog was een strijd tussen goed en kwaad, zeiden mensen – maar je wist nooit precies wat wat was. En nu was haar taak een grotere uitdaging geworden dan ze ooit had durven dromen. Ze had groot respect voor haar baas, Hugo Marchand, de arts en burgemeester van de stad, en ze was dol op zijn hartelijke vrouw Marie, een genereuze ziel die altijd het beste in mensen zag en voor de zussen als een moeder was geweest. Maar de dingen waar Hélène getuige van was, de dingen die ze hoorde – de leugens, de kleine bedriegerijen, de daden die ze nooit hardop kon noemen – dat alles had ze allemaal liever niet geweten.

Nadat ze een klein veld was overgestoken, dat werd omzoomd door klaprozen, vervolgde ze haar weg door een groepje walnotenbomen, waarbij ze zorgvuldig de rondwaggelende ganzen uit de weg ging, totdat ze uiteindelijk bij het paadje en hun eigen hek aankwam. Met een frons constateerde ze dat iemand het krakkemikkige houten hek open had laten staan.

Dat deden ze nooit.

Hun rommelige boerderij leek op natuurlijke wijze aan het land te zijn ontsproten; de muren van met de hand uitgehakt kalksteen absorbeerden het zonlicht, zodat ze in de vroege avond goudkleurig en honinggeel oplichtten. Ze liep langs de kastanje in de tuin en keek op naar de begroeide gevel. De klimplanten, die als een waterval de voordeur omgaven, zagen er nog precies zo uit als ze ze had achtergelaten. Het was nog te vroeg voor de paarse

passiebloemen waar ze zo van hield. Twee middelgrote ramen met matblauw geverfde luiken flankerden de eikenhouten deur, en toen de wind opstak en het hout klaaglijk kraakte, huiverde ze.

Ze liep naar binnen en haastte zich naar de keuken om daar haar tas op tafel te zetten. Aan de zware grove balken boven haar hoofd hingen kruiden te drogen: rozemarijn, lavendel, laurier, munt, salie, tijm en nog veel meer. Met opgeheven hoofd snoof H       hun vertrouwde geuren op, waarna ze haar veters losmaakte en haar schoenen op de plavuizenvloer liet staan, die hier en daar diep was uitgesleten door alle voeten die er in de loop der eeuwen overheen hadden gelopen.

H       mijmerde er graag over wie hier allemaal v       haar hadden gewoond, en als het 's nachts donker was, was het niet moeilijk je voor te stellen dat hun schimmen zich nog steeds ophielden in de donkerder hoeken, bij de spinnenwebben die daar hingen. Maar de meeste mensen leefden op de een of andere manier in de schaduwen, niet alleen de doden.

Ze huiverde nogmaals en wierp een blik op de enorme schouw met zijn stenen ommanteling. Zelfs in het voorjaar kon het 's avonds fris zijn in huis, maar de houtkachel was niet aangestoken.

Terug in de hal dacht ze dat ze boven in het huis iemand hoorde. 'Hallo!' riep ze. 'Florence, ben jij dat?'

Geen antwoord.

'      , ben je thuis?'

Hoofdstuk 2

Hélène bleef even staan en keek onzeker om zich heen. Ze wilde net naar de zitkamer gaan – voor het geval dat – toen ze Élise moeizaam de trap af zag komen met een grote bundel in haar armen; ze moest een beetje achteroverhellen om tegenwicht te bieden. Zoals gewoonlijk droeg ze een donkere broek met wijde pijpen, in combinatie met een verschoten blauwe trui en bruine veterlaarzen. Met haar lange donkere, golvende haar en haar grote expressieve ogen, met de kleur van cognac, leek ze precies op hun moeder. Hélène zuchtte, opgelucht om haar te zien.

‘Wat ben je vroeg terug,’ zei Élise, maar toen keek ze op haar horloge. ‘O, toch niet zo vroeg.’

‘Je had het hek open laten staan.’

‘Volgens mij heeft Florence dat gedaan.’

‘Ik schrok er even van...’

Ondanks de enorme bundel slaagde Élise erin haar schouders op te halen.

‘Wat heb je daar?’

‘Gewoon wat spullen voor een nieuw safehouse.’ Élise hield haar hoofd schuin en keek Hélène met tot spleetjes dichtgeknepen ogen aan. ‘Weet je dat je verf in je haar hebt? En niet zo’n beetje ook, zelfs.’

‘O god, echt waar?’ Hélène stapte achteruit om in de halspiegel te kijken en zag dat ze witte strepen in haar haar had en een klein spatje op haar linkerwang.

De muren in de gang waren behangen met olieverfschilderijen en posters, en er hingen ingelijste kindertekeningen die de meisjes hadden gemaakt. De grote spiegel, waar Hélène nu fronsend in stond te turen, met zijn overvloedige houtsnijwerk van druiven en druivenbladeren, had daar al het grootste deel van hun leven gehangen. Toen ze nog klein waren, werden ze regelmatig opgetild door hun moeder, Claudette, om naar hun spiegelbeeld te grijnzen en te lachen, maar tegenwoordig wierpen ze er alleen een snelle blik in om te controleren of hun haar goed zat. Er was ook een oude, vergeelde foto in de lijst gestoken – van hun moeder met haar zus Rosalie, kort voordat ze was

weggelopen. Alle drie de zussen waren doordrongen van de geschiedenis van het huis, van familiegevoel en geworteld-zijn, nergens meer dan hier.

‘Hoe was het op je werk?’ vroeg Élise.

‘Vanmiddag wilde Hugo dat ik de muren van het ziekenhuisje verfde. Dat was in geen jaren gedaan, en omdat er op dit moment geen patiënten zijn, leek het daar een geschikt moment voor.’

‘Nou, dan had je zeker wel veel aan je útgebreide verpleegstersopleiding bij het ziekenhuis in Sarlat! Hm...’ Zogenaamd peinzend krabde ze aan haar slaap. ‘Hoelang duurde die ook alweer?’

Hélène lachte. ‘Drie lange jaren, dat weet je best. Maar goed, ik vond het wel leuk om vandaag te verven.’ Ze zweeg even en kwam toen terug op wat haar zus had gezegd. ‘Hoezo een nieuw safehouse?’

‘De Duitsers beginnen geïrriteerd te raken. En een geïrriteerde nazi is een nog gevaarlijkere nazi. De Résistance wil gewoon voor genoeg schuilplekken zorgen.’

‘Ik wou dat je je wat meer gedeisd hield, net als andere mensen. Echt, Élise, door jou lopen we allemaal het gevaar dat de nazi’s vergeldingsmaatregelen gaan nemen.’

Haar zus reageerde niet.

Hélène wierp haar een blik toe, maar omdat ze wist dat Élise toch niet op andere gedachten te brengen zou zijn, gaf ze het op en keek om zich heen. ‘Waar is Florence toch? Ik mag hopen dat zij niet ook buitenshuis allerlei waaghalzerijen uithaalt.’

Élise trok een misprijzend gezicht. ‘Nee hoor. Ze is nog in de tuin. Aan het gieten, denk ik. O, dat vergat ik nog bijna: er ligt een brief op tafel.’

‘Was je dat vergeten?’ vroeg Hélène ongelovig, en ze keek omlaag. Er kwam zo zelden post dat ze er niet eens aan gedacht had om te kijken.

‘Hij is aan jou gericht.’

Hélène pakte de brief op. ‘Afgestempeld in Genève.’

‘Maak maar open.’

‘Laten we op Florence wachten; dan kunnen we hem samen lezen.’

Hélène wist dat de brief van hun moeder was. Ze konden alleen post uit Engeland ontvangen als hun moeder die naar haar vriendin Yvonne stuurde, in het neutrale Genève, die hem dan in een tweede envelop naar hen op de post

deed. Ze hoorde de achterdeur opengaan en liep met Élise naar de keuken.

Florence stond bij de deur. Klein en fijn, met een hartvormig gezichtje, een albasten huid en donkergrijsblauwe ogen. Haar rok zat onder de modder, haar goudblonde haar stak warrig alle kanten op en ze had een kleur van een dag in de tuin werken. Ze bezat meer vrouwelijke verfijning dan haar zussen en had er altijd op gestaan zelf haar jurken en rokken te naaien, die ze ook droeg tijdens het spitten.

Hélène stak de brief omhoog.

‘O, eindelijk! Van Maman?’

‘Waarschijnlijk wel.’

Hélène maakte de envelop open en bekeek de brief. Even later spreidde ze haar handen en liet hem op de tafel dwarrelen.

‘En,’ vroeg Florence gretig, ‘wat schrijft ze?’

‘Vrijwel niets. Lees zelf maar.’

Florence pakte de brief op, maar trok al lezend een teleurgesteld gezicht, waarna ze hem aan Élise gaf.

‘Nou,’ zei die na een poosje. ‘Boeiend, hoor!’

‘Niet schamper doen over Maman,’ zei Florence.

Hélène zuchtte, maar ze begreep Élise wel. Hun moeder had alleen maar in een paar regels geschreven dat ze heel druk was met de oorlogsinspanningen. Dat ze bij het Women’s Institute was gegaan en voornamelijk moest breien en jam maken. Ze vroeg amper hoe de meisjes het redden, zei er niets over hoe moeilijk het voor hen moest zijn om in bezet gebied te leven en klaagde vooral over haar lawaaiige burens en hoe zwaar het leven in Engeland was nu alles op de bon was.

‘Ze heeft in elk geval geschreven,’ zei Florence.

Maar Élise draaide zich om en liep schouderophalend de kamer uit.

Hoofdstuk 3

Peinzend zette Hélène de volgende morgen haar slaapkamerraam open om naar de kerkklokken te luisteren. Godzijdank was het zondag en hoefde ze niet naar haar werk. Graag keek ze naar het betoverende uitzicht over hun deel van de Dordogne of, zoals hun moeder het altijd noemde, de Périgord Noir. Het was een land van eiken en naaldbomen, van rotskloven, kastelen op bergtoppen en de fraaiste dorpen die je maar kon bedenken, vol zacht ogende boterkleurige gebouwen. Ze zag de ochtendzon door de mist van de vroege ochtend heen breken, die de rivier een zilveren glans gaf en de daken van het dorp overspoelde met gouden zonlicht. Het was nu echt lente, en de lucht was fris en kristalhelder.

‘We zullen het hier fijn hebben, hè Hélène?’ had Florence zeven jaar geleden gezegd toen ze pas naar het oude zomerhuis van hun moeders familie waren verhuisd, aan het eind van een kronkelig pad vlak buiten het dorp Sainte-Cécile.

Die arme Florence was toen nog maar vijftien geweest, en Hélène had zichzelf moeten voorhouden dat haar zus nog steeds een kind was en dat zijzelf een ouderrol vervulde.

‘Gaan we op verkenning naar de kastelen en de grotten?’ had het meisje eraan toegevoegd.

‘Jazeker, natuurlijk doen we dat,’ had Hélène geantwoord, omdat ze niets liever wilde dan haar onschuldige zusje tegen de harde buitenwereld beschermen.

Na de plotselinge en onverwachte dood van hun vader, Charles Baudin, was voor hen allemaal het leven onherroepelijk veranderd.

Als kind had hun moeder haar vakanties vaak doorgebracht in Sainte-Cécile, en in de beginjaren van hun huwelijk ook de zomervakanties, terwijl hun vader dan thuisbleef voor zijn werk. Hij was half Engels en half Frans, en hij was altijd ambtenaar geweest bij het ministerie van Buitenlandse Zaken in Londen. Iedereen in het dorp kende ‘Maman’ nog van vroeger, wat het voor de zussen gemakkelijker had gemaakt om in de gemeenschap te worden op-

genomen, hoewel er nog steeds mensen waren die het niet goedkeurden dat er drie meisjes alleen woonden. Die mensen bleven daar maar over mopperen.

Élise stak haar hoofd om Hélène's kamerdeur. 'Ik ga naar het café.'

Hélène keek haar recht in de ogen. 'Op zondag?'

'Ik ben zo terug.'

'Ben je niet bang?'

'Natuurlijk wel. Vanaf het moment dat ik mijn ogen opendoe totdat ik weer ga slapen. Iedereen die zegt dat hij niet bang is, die liegt.'

'O, Élise, als je maar oppast.'

Haar zusje lachte. 'Wat maak jij je toch altijd zorgen.'

Hélène hield haar hoofd schuin. 'Het is de glamour, hè, waar je een kick van krijgt?'

'Natuurlijk niet. De Résistance is gevaarlijk, er komt helemaal geen glamour aan te pas. Als je die mannen en vrouwen zou kennen, zou je dat zelf kunnen zien.'

'Sorry, ik bedoelde niet –'

Met een geërgerde frons onderbrak Élise haar. 'Ze moeten zich schuilhouden op akelige plekken. Ze lijden honger en kou. Weet je nog hoe koud het van de winter was?'

'Élise, alsjeblieft.'

'En als ik wapens aflever die verstopt zitten onder de aardappels in mijn boodschappentas, loop ik meer gevaar dan wanneer ik die wapens tegen de vijand zou gebruiken.'

Hélène slaakte een zucht. 'Dat is nou precies waar ik me zorgen om maak.'

Élise beende naar de deur en draaide zich daar geërgerd om naar haar zus.

'Ik zei toch sorry?'

Maar Élise negeerde haar. 'En mensen denken dat we bandieten zijn. Terroristen. Nee, Hélène, glorieus is het niet.'

Toen haar zusje de voordeur achter zich had dichtgeslagen, werd Hélène overvallen door somberheid. Ze vond het heel vervelend om woorden te hebben met Élise en had haar werk niet willen bagatelliseren, maar er was geen land te bezeilen met haar zus, zeker niet als ze in een ruzieachtige bui was. Terwijl ze ietwat verloren in haar kamer bleef staan, hoorde ze een jammerkreet uit Florence's kamer komen. Ze slaakte een zucht – van haar

vredige ochtend bleef helemaal niets over. Snel trok ze haar peignoir aan en liep naar haar zusje om haar te gaan helpen. Florence zat, bleker dan anders, in elkaar gedoken in de hoek van haar kamer. Het raam stond open en de lichte mousselines gordijnen bolden een beetje op in het briesje.

Met een verdwaasde blik keerde Florence zich naar Hélène. 'Hoorde je dat?'

'Sorry. Ik heb niets gehoord.'

'Volgens mij was het een *demoiselle*.'

Hélène kon zich er nog net van weerhouden met haar ogen te rollen. Ze had weinig geduld met de dromen en fantasieën van haar zusje.

'Florence,' zei ze resoluut, 'wakker worden. Zulke dingen bestaan niet. Die boselfjes van jou zijn niet echt. Het zijn *damselflies* – juffers. Je hebt buiten een geluid gehoord, meer niet.'

'Echt waar? Ik dacht dat ik haar zag. In een witte jurk. Ze zat op het voeteneind van mijn bed.'

'Als ze echt waren, wat ze niet zijn, woonden ze alleen in grotten en spelonken.' Hélène lachte, niet onvriendelijk, en stak haar hand naar haar zus uit. 'Ze komen heus niet zomaar op het bed van een gewoon mens zitten.'

De spiertjes rond Florence' ogen trokken zich samen, maar toen ontspannen ze weer. Ze pakte Hélénes hand en kwam overeind. 'Je hebt natuurlijk gelijk. Maar ik dacht echt dat ik haar hoorde fluisteren.'

'Wat fluisterde ze dan?'

'Afschuwelijke dingen,' mompelde Florence.

'Het was maar een droom, weet je.'

Florence liet haar hoofd hangen. 'Ja. Sorry.'

Haar jongste zus was in de afgelopen jaren volwassener geworden, maar toch kon ze nog steeds heel gevoelig en teerhartig zijn, omdat ze de naïviteit die ze als kind had bezeten voor een deel had behouden.

'Vergeet het nou maar,' voegde Hélène eraan toe, en ze sloeg haar armen even om Florence heen. 'Kleed je maar aan, dan kunnen we misschien wat crêpes maken. We hebben nog steeds citroenen en honing.'

'Ze maken de wind, weet je.'

'Wie?'

'O, Hélène, de demoiselles, natuurlijk! En ze kunnen er ook voor zorgen dat hij weer gaat liggen... Nou ja, dat heb ik in elk geval gelezen.'

Hélène slikte haar ergernis in, maar die laaide toch weer op. ‘In hemelsnaam, Florence, dat is een oudewijvenpraatje uit Lourdes. Kom op nou, raap jezelf bij elkaar.’

‘Waar is Élise naartoe?’ vroeg Florence. ‘Ik hoorde de voordeur dichtslaan.’

‘Die is natuurlijk die akelige “postbus” van haar gaan openmaken. Ik wou dat ze daar eens mee ophield.’

‘Dat doet ze toch niet. Ze gelooft in wat ze doet, net als jij. Jij gelooft in je verpleegsterswerk.’ Florence keek haar nieuwsgierig aan. ‘Ja toch?’

Hélène liep naar de deur en dacht erover na. Geloofde ze daarin?

‘Hélène?’

Ze wierp een blik over haar schouder. ‘Soms denk ik dat jij de enige bent die doet waar ze in gelooft.’

‘In de tuin werken en koken zijn geen dingen om in te geloven. Je moet ze gewoon doen.’

‘Maar je doet wel dingen die je fijn vindt.’

‘Ja, ik geloof het wel...’

Hélène genoot de zeldzame luxe van een halfuurtje voor zichzelf en verdiepte zich in *The Hour before Dawn*, een roman van Somerset Maugham. Ze was net tot de conclusie gekomen dat Dora wel een nazispion moest zijn, wat ongemakkelijk dichtbij kwam, en vroeg zich af of ze niet beter een boek van Agatha Christie kon nemen, toen ze Florence hoorde roepen. Hè, verdorie! Met tegenzin stond Hélène op en legde haar boek neer.

Vlak achter de achterdeur stond de acacia in bloei en de delicate bloesemgeur die deed denken aan jasmijn kwam aandrijven op het briesje. Hélène nam even de tijd om de zachte voorjaarslucht diep in te ademen, waarna ze over het kleine terras liep, dat werd begrensd door een laag stenen muurtje. Ze ging de stenen treden af en sloeg het kronkelende pad in dat Florence had aangebracht toen ze de tuin net had ontworpen.

Achter in de tuin wrikte haar zus met een rood gezicht een spade heen en weer naast een groepje roze-paarse wilde orchideeën. Haar blonde krullen vielen tot op haar schouders en waren aan weerskanten bij haar slapen naar achteren gespeld, maar desondanks zag ze er wat verhit uit.

‘Wat nu weer?’ vroeg Hélène. ‘Ik zat te lezen.’

Met een onthutst gezicht keek Florence Hélène aan. ‘Er ligt hier iets.’

‘Jij graaft altijd oude troep op.’

‘Dit is iets anders. Het ziet eruit alsof het de bedoeling is – alsof het expres verstopt is, bedoel ik. Ik was helemaal niet van plan om zo diep te graven, maar de grond was al rul.’ Ze stak de spade erin om het te laten zien.

‘Jeetje. Is het een graf?’

‘God, ik mag hopen van niet. Ik vroeg me af waarom de grond al was omgespit, dus groef ik verder. Het ziet er vers uit, alsof die plek net is afgedekt met stenen, dus toen ik eenmaal begon, was het makkelijk om dieper te graven.’

Hélène tuurde in de kuil en zag de rand van een grote metalen kist of cilinder.

‘Laten we het eruit halen.’

‘Dat heb ik al geprobeerd, maar het is te zwaar.’

‘Geef me die spade eens.’

Florence gaf haar die aan en Hélène begon om de kist heen te spitten, zodat ze die beter konden zien. Na een paar minuten stapte ze zwoegend van inspanning achteruit en streek haar vochtige haar uit haar ogen. ‘Ziezo. Dat moet genoeg zijn.’

Samen trokken ze aan de kist, die zwaarder en groter was dan ze aanvankelijk hadden gedacht, maar uiteindelijk wisten ze hem uit de grond op het gras te tillen.

‘Laten we hem naar het huis slepen,’ zei Florence. ‘Maar wacht je even? Ik wil eerst een paar acaciabloesems afsnijden. Straks komt Lucille, dan kunnen we er beignets van bakken. Ze gaat mijn haar doen. En de aardbeien zijn rijp, de Gariguettes. Ik ga een aardbeientaart maken.’

Het water liep Hélène in de mond, al zou een taart waarvoor amper tarwemeel was gebruikt waarschijnlijk smaken als karton. Florence kweekte ook Charlotte-aardbeien, die verrukkelijk waren in combinatie met dikke room. Terwijl ze in de verte staaarde, stelde Hélène het zich voor. Dikke room hadden ze alleen niet.

Lucille Dubois was Florence’ roodharige vriendin, die met haar moeder een kleine kapsalon runde in Sarlat. Lucille en Florence waren beste vriendinnen, maar de moeder van het meisje, Sandrine, was lange tijd aanhanger geweest van het Vichy-regime en beschouwde collaboratie als de enige manier om

deze oorlog door te komen. ‘Geen betere manier om ons vaderlandslievende Fransen te tonen dan Vichy steunen,’ mocht ze graag zeggen. Hélène en Élise keken neer op de Vichy-aanhangers, die bij de Duitsers in het gevlij probeerden te komen. Ze wist niet zeker hoe Lucille erover dacht. Met haar negentien jaren was ze knap. Ze bezat de rondingen van haar moeder, met lippen als rozenblaadjes en een blanke huid, heel licht bestoven met sproetjes op haar neus en wangen. Misschien was ze een ietwat dwaas kind en een leeghoofd – ze giechelde veel en was dol op roddels. Maar Florence was dol op haar, dus lachten ze elkaars nagels en knipte Lucille Florence’ haar.

‘Chérie, vanwege de dingen waar Élise mee bezig is, kan Lucille op dit moment niet komen,’ zei Hélène op een toon die geen tegenspraak dulde.

‘Ze verklapt heus niks.’

‘Luister, zullen jij en ik, in plaats van dat Lucille op bezoek komt, samen eens wat van Mamans hoeden gaan passen?’

‘Waar zijn die dan? Ik heb ze in geen tijden gezien.’

‘Ergens op zolder.’

Florence plukte haar acaciabloesems, waarna ze terugliepen naar de metalen kist. Die was te zwaar om hem zomaar over de hobbelige grond mee te slepen, maar Hélène kreeg het deksel er gemakkelijk af. Fronsend bekeek ze de inhoud.

‘Wat zit erin?’ vroeg Florence. ‘Het lijkt wel een rij ingepakte worstjes.’

Voorzichtig haalde Hélène de kaasdoek van een van de ‘worstjes’ los. ‘O god,’ zei ze met een grimas.

Florence keek gespannen toe. ‘Is dat boetseerlei? Wat een rare grijze kleur.’ Ze staarden naar het assortiment pennen, draden en andere paraferalia.

‘Waar is dat allemaal voor?’ vroeg Florence.

‘Explosieven. Deze spullen worden gebruikt om bommen mee te maken.’